

ANTI-PESTPROTOCOL OPENBARE MONTESSORISCHOOL DE MEANDER

Waarom een anti-pestprotocol?

Montessorischool De Meander wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin de kinderen zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige werksfeer binnen de school en op het schoolplein. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed. Helaas kan het ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de school onder ogen ziet dat er een ernstig probleem is. Voor Montessorischool De Meander is een situatie waarin er pestgedrag plaatsvindt een niet te accepteren en ongewenste situatie. In dit protocol is vastgelegd hoe we omgaan met pestgedrag binnen de school. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Het protocol bestaat uit:

1. BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN
2. UITGANGSPUNTEN BIJ ONS PESTPROTOCOL
3. MAATREGELEN EN PROCEDURE
4. CONCRETE PEDAGOGISCHE INVULLING ALS HANDVAT VAN HET PESTPROTOCOL
5. CYBERPESTEN
6. STAPPENPLAN

1. BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Op OMBS de Meander maken we een duidelijk onderscheid tussen pesten en plagen. Er is een duidelijk verschil tussen deze twee begrippen. We spreken over plagen wanneer er sprake is van gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen en het vertoonde gedrag en het plaatsvindt in een positieve sfeer. We dagen elkaar uit, zonder dat het als onveilig of bedreigend wordt ervaren. Plagen dient een pedagogisch doel: kinderen leren voor zichzelf opkomen, hun eigen gedrag te relativiseren en in een spelvorm met conflicten om te gaan.

Pesten is weloverwogen en proactief. We spreken van pesten als er een negatieve intentie is, bedoeld om anderen leed te berokkenen, er herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag van één of meer leerlingen is en er een verschil in macht is tussen het kind dat pestgedrag vertoont en het kind dat gepest wordt. Pesten past in een cultuur van competitie en individualisme. We willen op De Meander een sterk tegenwicht vormen: de klas en de school moeten een positieve, sociale gemeenschap zijn, waarin 'zorg hebben voor elkaar' centraal staat.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: 'Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen.'
- Schelden: 'Viespeuk, etterbak, mietje', enzovoort.
- Dreigen: 'Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je'.
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak, enzovoort).
- Gemene briefjes schrijven om een kind buiten te sluiten of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.
- Intimidatie (een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen, iemand dwingen om het eigen bezit af te geven, een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen).
- Isolatie (steun zoeken bij andere kinderen, zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en andere activiteiten).
- Uitsluiten (het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag).
- Stelen of vernielen van bezittingen (afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed).
- Beschadigen en kapotmaken van spullen (boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken).

De betrokkenen:

Het kind dat gepest wordt

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin kinderen, die pestgedrag vertonen, de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een kind dat pestgedrag vertoont zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pestgedrag en stralen dat uit.

MOGELIJKE SIGNALLEN VAN GEPESTE KINDEREN

a. Op school

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers van pestgedrag worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding.

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers van pestgedrag zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;
- ze maken een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

b. Thuis

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers van pestgedrag komen thuis met gescheurde kleding of kapotte bezittingen;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers van pestgedrag brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend(en);
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de kinderen die pestgedrag vertonen, tegemoet te komen)

Het kind dat pestgedrag vertoont

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Kinderen die pestgedrag vertonen lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af, door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee in het

gedrag naar een slachtoffer. Kinderen die pestgedrag vertonen hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze mogelijk direct op zoek naar een volgend slachtoffer. Er gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van het kind dat pestgedrag vertoont en het kind dat gepest wordt. De kinderen die pestgedrag vertonen overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het komt ook regelmatig voor dat een kind dat pestgedrag vertoont, een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich vervolgens middels het vertonen van pestgedrag manifesteren. Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken onprettige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer in groepsvorming (in de zin van er al dan niet bij te horen). Fysiek geweld komt, bij meisjes die pestgedrag vertonen, veel minder voor. Een kind dat pestgedrag vertoont, leert niet om zijn/haar agressie op een andere manier te uiten. Zij hebben hier zelf ook last van. Door hun beperkte sociale en emotionele vaardigheden hebben ze vaak moeite om, op lange termijn, vriendschappen te sluiten en te onderhouden, op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Kinderen die pestgedrag vertonen maken een afwijkende sociale ontwikkeling door, met alle gevolgen van dien.

SIGNALLEN VAN KINDEREN DIE PESTGEDRAG VERTONEN

a. Algemene kenmerken

1. kinderen die pestgedrag vertonen zijn fysiek sterker;
2. ze hebben grote behoefte om te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
3. ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
4. ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
5. ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
6. ze hebben een relatief (onrealistisch) positief zelfbeeld.

b. Op school

1. Kinderen die pestgedrag vertonen kunnen spotten en intimideren, schoppen, maken dingen stuk. Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.
2. Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken of uitsluiten.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in een directe, actieve rol. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school)omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met het kind dat pestgedrag vertoont. Wanneer kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen, inclusief de kinderen die het pestgedrag vertonen, onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de kinderen die pestgedrag vertonen zeggen dat ze moeten

ophouden, kan de situatie aanzienlijk (ten positieve) veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor, met name, meelopers, verandert. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers voldoen graag aan de norm, horen graag bij de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen ervan niet kunnen overzien. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen dus een belangrijke rol.

Ook **de ouders** kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn zij mogelijk beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas. Ook de ouders van het kind dat pestgedrag vertoont kunnen een belangrijke rol spelen in het corrigeren van het gedrag van hun kind.

Mogelijke problemen bij de aanpak van pesten.

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan de normen die ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij het kind dat pestgedrag vertoont:

Een kind dat pestgedrag vertoont, ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, wat het vaak, ten koste van alles probeert te voorkomen. Soms blijken de kinderen die pestgedrag vertonen, bij een duidelijke aanpak van dit gedrag, echter net zo opgelucht als de kinderen die gepest worden. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht en behoefte om een gezonde relatie met andere kinderen op te bouwen. Bij een aantal kinderen die pestgedrag vertonen is dat hun liefste wens, waarvoor ze echter helaas onmachtig zijn in hun handelen.

In de directe kindomgeving:

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor de kinderen die gepest worden (door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen). Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar de gepeste kinderen erg veel last van kunnen ondervinden.

Bij de ouders:

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of kind dat gepest wordt of pestgedrag vertoont. Ouders beschikken niet altijd over de juiste

informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden kan zijn. Een kind dat pestgedrag vertoont op school, hoeft zich in de thuissituatie niet op deze wijze te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve het kind dat pestgedrag vertoont, moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van de onwenselijke gevolgen van het vertoonde pestgedrag.

2. UITGANGSPUNTEN BIJ ONS PESTPROTOCOL

1. Wanneer er pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem binnen onze school, zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de kinderen die pestgedrag vertonen, de meelopers, als de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken en schept een sociaal veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en hulpouders moeten alert zijn op pestgedrag en dit tijdig signaleren. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en hulpouders duidelijk stelling nemen tegen dit gedrag en actie ondernemen. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit anti-pestprotocol (én het beleidsplan sociale veiligheid) wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en aan alle ouders ter inzage aangeboden. Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school, kinderen en de ouders, waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aanpakt. Openbare Montessorischool De Meander wil voor alle kinderen een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen neemt bij voorkomend pestgedrag (zie volgend hoofdstuk).

3. MAATREGELEN EN PROCEDURE

A. Preventieve maatregelen

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas, zoals gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. In de lessen van de Vreedzame School (DVS) komen regels en afspraken aan bod en in blok 1 worden deze in samenspraak met de klas opgesteld. Het onderling plagen en pesten wordt aan begin van het schooljaar benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep drie tot en met acht worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken. Door het jaar heen worden de lessen van DVS gegeven. Deze lessen zijn gericht op preventie en op het creëren en behouden van een cultuur binnen de school waarin het pesten niet thuishoort.

2. Indien de leerkracht daartoe aanleiding ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Begrippen als 'pesten of plagen' en begrippen uit DVS worden hierin meegenomen. De thema's van de blokken in DVS kunnen handvatten geven:

1. We horen bij elkaar (leerkracht en leerlingen maken afspraken over regels en routines in de klas en op school).
2. We lossen conflicten zelf op (conflicten oplossen op een constructieve, vreedzame manier).
3. We hebben oor voor elkaar (communicatievaardigheden en inzichten vergroten).
4. We hebben hart voor elkaar (eigen emoties herkennen, reguleren en er over kunnen praten).
5. We dragen allemaal een steentje bij (leerlingen participeren bij het oplossen van conflicten).
6. We zijn allemaal anders (een open houding aannemen tegenover verschillen tussen mensen).

B. Repressieve maatregelen om het pestgedrag aan te pakken

1. Indien er sprake is van pestgedrag op een van de speelpleinen van de school, wordt er een beroep gedaan op de leerkrachten (pleinwacht). Als er zich problemen voordoen, wordt dit gemeld bij de leerkracht van het betreffende kind. Deze zal het later bespreken met de betrokken personen. Dit wordt genoteerd in Parnassys. Op schoolplein zijn ook mediators aanspreekbaar, maar deze worden niet ingezet bij stelselmatig pestgedrag. De leerkracht dient dit dan over te nemen. Wanneer het gedrag zich voornamelijk binnen de groep in de klas afspeelt, dan noteert de leerkracht de incidenten en interventies in Parnassys onder 'notities' en houdt dit structureel bij.

2. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag, dan wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Indien er sprake is van structureel pestgedrag, zullen ouders/verzorgers op de hoogte worden gesteld. We zien de rol van ouders als belangrijk in het oplossen van het pestprobleem. De gesprekken met het kind staan niet op zichzelf maar worden regelmatig herhaald om het pestprobleem aan te pakken. Van deze gesprekken worden aantekeningen gemaakt in het leerlingdossier van Parnassys (onder 'notities') van zowel het kind dat gepest wordt als het kind dat pestgedrag vertoont. Dagelijks wordt aandacht besteed aan het probleem. Het gepeste kind vertelt hierbij wat hij/zij als vervelend beschouwt. Het gepeste kind wordt hierdoor weerbaarder en zich bewust van wat voor hem/haar acceptabel is. Het kind dat pestgedrag vertoont, verantwoordt zich voor zijn/haar pestgedrag. We beschouwen het zich bewust worden van het gedrag als belangrijk onderdeel van het oplossen van het pestprobleem. Ook aan de groepsleden die het pestgedrag vanaf de zijlijn aanschouwden, wordt gevraagd wat zij hebben gedaan om het pestgedrag te voorkomen.

3. Als er sprake is van herhaald pestgedrag, dan worden de ouders van het kind dat pestgedrag vertoont, in een gesprek op school op de hoogte gesteld van deze ongewenste gebeurtenissen. Dit gebeurt in het bijzijn van hun zoon of dochter. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken, met het kind

dat pestgedrag vertoont, doorgesproken en vastgelegd en ondertekend door alle partijen. De sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van situaties, die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes en bibliotheekbezoek. Het ondertekende document wordt opgenomen in het dossier in Parnassys. De directeur van de school wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders. De gemaakte afspraken zijn terug te vinden in het leerlingdossier in Parnassys.

4. Indien het probleem zich toch blijft herhalen, meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een document met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

5. De directeur vraagt de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directiegesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.

6. Indien het gedrag niet verbetert en er is sprake van aanhoudend pestgedrag, dan kan deskundige hulp worden ingeschakeld via de IB, om door te verwijzen naar externen zoals: Zien in de Klas, de schoolarts, het samenwerkingsverband (SWV) of het buurtteam.

7. Indien het kind dat pestgedrag vertoont zijn/haar gedrag niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen, zoals het isoleren, uitsluiten, schorsen of verwijderen van het kind dat pestgedrag vertoont. (Zie hiervoor ook het beleidsplan sociale veiligheid van de Meander en het reglement disciplinaire maatregelen van SPO Utrecht.

4. DE CONCRETE PEDAGOGISCHE INVULLING ALS HANDVAT VAN HET PESTPROTOCOL

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om, bij zaken als pestgedrag, duidelijk te monitoren hoe het verloop van een casus wordt behandeld. Indien, bij het signaleren van een pestprobleem, de leerling dat niet aan de leerkracht durft te vertellen, kan het kind naar de anti-pestcoördinator (Tanja Asselman) of een leerkracht van eigen keuze gaan. Deze leerkracht, een zogenaamde vertrouwenspersoon voor de kinderen, koppelt het probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht en de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn. De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt serieus met het kind dat pestgedrag vertoont en met zijn/haar ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

Hulp aan het kind dat gepest wordt

De begeleiding van het kind dat gepest wordt is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam en verdrietig voelen en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen, staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door de volgende interventies te nemen.

- Gesprekken met de vertrouwenspersoon, bij voorkeur de leerkracht van het kind. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang, naast incidentele momenten, ook vaste momenten van gesprek in te bouwen, waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een verwerkingsschriftje dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld, ook buiten de reguliere schooltijd om. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.

Hulp aan het kind dat pestgedrag vertoont

De kinderen die pestgedrag vertonen hebben ook recht op hulp. Zij zijn niet in staat om op een adequate wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek vanuit het protocol waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slechtnieuwsgesprek en hier wordt een schriftelijk verslag van gemaakt.
- Een duidelijk afspraak voor een vervolggesprek, ongeacht de ontwikkelingen, en welke straf er zal volgen indien het pestgedrag zich onverhoopt zal herhalen.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld, zodat al het personeel alert kan reageren.
- De ouders van zowel het kind dat pestgedrag vertoont, als van het kind dat gepest wordt, worden geïnformeerd. Van alle gesprekken met kinderen en/of ouders worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling en de groep, waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we het kind dat pestgedrag vertoont, gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind. Als het pestgedrag blijft voortduren, roept de school de hulp in van externe instellingen (zoals schoolarts, zorgplatform, schoolbegeleidingsdienst). Indien dit alles niet leidt tot een verbetering, zal de ouders geadviseerd worden te kijken naar een andere school voor hun kind.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is, zoals eerder beschreven in dit stuk, van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder invloed. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het kind dat gepest wordt, is het van belang dat de school pesten en de aanpak ervan zeer serieus neemt. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van het kind dat pestgedrag vertoont, moeten absoluut op de hoogte zijn van het gedrag van hun kind en de genomen interventies. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft. De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen. Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Zij kunnen hun kind op het hart drukken om zeker niet mee te pesten, maar stelling te nemen tegen het pestgedrag. Wanneer kinderen geen stelling durven nemen tegen het pestgedrag, kunnen ouders hun kind adviseren om erover te praten tegen hun leerkracht en ouders. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

5. CYBERPESTEN

We hebben in ons pestprotocol een apart stuk opgenomen over cyberpesten, omdat deze vorm van pesten steeds meer toeneemt. Cyberpesten is een onderdeel van traditioneel pesten. Hiervoor geldt dan ook het algemene pestprotocol.

Vormen van cyberpesten

Anonieme berichten versturen via What's App, MSN en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mailbom. 20 % van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

Effecten

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Soms vindt cyberpesten buiten de school plaats. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe proberen wij cyberpesten te voorkomen?

1. Toepassen en actualiseren van het pestprotocol.
2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
3. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken. We hebben regels opgesteld over computergebruik.
4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken. Voor leerlingen: tips tegen digitaal pesten.
5. Sancties van het pestprotocol consequent toepassen.
6. Wij hebben de schoolregels aangepast en de volgende regel toegevoegd: 'het maken van opnames van medeleerlingen en leerkrachten zonder toestemming kan leiden tot schorsing/verwijdering/disciplinaire maatregelen'.

Handreikingen in geval van cyberpesten:

Voorbeeld 1 Een aanstootgevende foto van een leerling is op het internet geplaatst

- Luister naar de leerling.
- Toon begrip en veroordeel niet.
- Neem contact met de ouders op.
- Noteer dit in Parnassys.
- Meld dit bij de provider met verzoek tot verwijdering van de foto. Zet jouw provider in dit emailadres: abuse@provider.nl
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.
- Probeer de dader te achterhalen.
- Voer maatregelen richting dader uit.

Voorbeeld 2 Een leerling wordt herhaaldelijk lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- De leerling niet laten ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

Voorbeeld 3 Over een leerling wordt geroddeld via Social Media

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer.
- Bespreek het met de vertrouwenspersoon/anti-pestcoördinator.
- Spreek de kinderen die pestgedrag vertonen aan.
- Voer een klassengesprek.
- Neem contact met de ouders op.
- Druk het slachtoffer op het hart niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

Blokken van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. We vertellen de leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

Cyberpesten is strafbaar

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten die strafbaar zijn. Leerlingen realiseren zich dat vaak niet. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

6. STAPPENPLAN volgens de Oplossingsgerichte Pest Aanpak (OPA)

A. preventief: De lessen van DVS worden structureel gegeven in de klas. De methode biedt handvatten om op terug te grijpen wanneer de leerkracht vermoedens heeft van pestgedrag in de klas.

B. repressieve maatregelen om het pestgedrag aan te pakken

1. De pleinwacht meldt problemen bij de leerkracht van het betreffende kind.

De leerkracht zal het later bespreken met de betrokken personen. Dit wordt genoteerd in Parnassys. Wanneer het gedrag zich voornamelijk binnen de groep in de klas afspeelt, dan noteert de leerkracht de incidenten in Parnassys onder 'notities' en houdt dit structureel bij.

2. Incidenten van pestgedrag worden met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind.

Indien er sprake is van structureel pestgedrag zullen **ouders/verzorgers op de hoogte worden gesteld**. Van deze gesprekken worden **aantekeningen gemaakt in het leerlingdossier in Parnassys** (onder 'Notities') van zowel het kind dat pestgedrag vertoont als het gepeste kind. Er worden gesprekken gehouden met het gepeste kind en diens steungroep en met het kind dat pestgedrag vertoont en diens steungroep (OPA-methode).

2A. Er worden tussentijdse gesprekken gehouden om goed in de gaten te houden hoe de situatie zich ontwikkelt. Indien nodig wordt deze gesprekscyclus herhaald.

3. Er vindt een gesprek met ouders van het kind dat pestgedrag vertoont plaats.

Wanneer de situatie onvoldoende wordt opgelost of nog onveilig is, worden 'herstelgesprekken' met het kind dat pestgedrag vertoont (en evt. met diens ouders) gehouden. Er worden afspraken met het kind en zijn/haar ouders doorgesproken, vastgelegd, en ondertekend door alle partijen. De op te leggen sancties bij overtreding van deze afspraken worden daarbij vermeld. Dit document wordt opgenomen in Parnassys.

4. Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een document met de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

5. De directeur vraagt e ouders op school voor een gesprek.

Ook het kind kan in dit eerste directiegesprek betrokken worden.

6. Indien het gedrag niet verbetert en er is sprake van aanhoudend pestgedrag, dan kan deskundige hulp worden ingeschakeld via de IB, om door te verwijzen naar externen zoals: Zien in de Klas, de schoolarts, het samenwerkingsverband (SWV) of het buurtteam.

7. Indien een kind dat pestgedrag vertoont zijn/haar gedrag niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen (zie beleidsplan sociale veiligheid van de Meander en reglement disciplinaire maatregelen van SPO Utrecht.

Incidenten waarbij de (sociale) veiligheid in het geding is, worden door de directeur geregistreerd op het format incidentenregistratie.

* Print deze pagina uit om in je organisatiemap te doen.